

A fanifónó ▄

Kindergarten Teacher – amerikai, 2018. Rendezte és írta: Sara Colangelo. Kép: Pepe Avila del Pino. Zene: Asher Goldshmidt. Szereplők: Maggie Gyllenhaal (Lisa), Parker Sevak (Jimmy), Michael Chernus (Grant), Gael Garcia Bernal (Simon), Anna Barishnikov (Meghan). Gyártó: Maven Pictures / PaperChase Films. Forgalmazó: ADS Pictures. *Feliratos.* 97 perc.

Jimmy öt és fél éves, kócos óvodás, Lisa középkorú, mosolygós óvónő. Látszólag minden rendben van velük és közöttük, hiszen mindketten tökéletesen teszik a dolgukat. Míg a kisfiú játszva fedezi fel a világot, a csoportot felügyelő pedagógus odaadó munkával teremti meg a fejlődéshez szükséges körülményeket. Lisa maga is bohócs, kreatív lélek, aki munka után szorgalmasan, és inkább kevesebb, mint több sikerrel látogat egy költészet-kurzust. Az órákról meleg családi otthonba tér haza, ahol nehezen leleplezi csalódását, mert gyerekeinek figyelmét a művészetek csodálatos világa helyett legfeljebb az okostelefonok kötik le. Ezért aztán nem is lehetne nagyobb az öröme, amikor egy napon rájön, hogy a gondjaira bízott Jimmy valójában csodagyerek, aki spontán ihletrhamokban szebbnél szebb verseket fogalmaz. Elhatározza, hogy kezelésbe veszi a kis zenit, és bármilyen segíti neki tehetsége kibontakoztatásban.

MARGITHÁZI BEJA

Madeline a mélyben

Madeline**Madeline** – amerikai, 2018. Rendezte és írta: Josephine Decker. Kép: Ashley Connor. Zene: Caroline Shaw. Szereplők: Helena Howard (Madeline), Mirandy July (Regina), Molly Parker (Evangelina), Okwui Okpokwasili (KK), Julee Cerda (Carrie). Gyártó: Forager Film / Bow and Arrow. Forgalmazó: Elf Pictures. *Feliratos.* 93 perc.

Aperformansz-művész, színész és független filmes Josephine Decker első két kísérleti thrillere után kritikusaai Bergman és Lynch megkésztett frigyéről beszéltek, és ha némileg túloztak is, az tény, hogy a szürrealis atmoszféra, pszichológiai feszültség és formai experimentalizmus hármasszogatásával Decker legújabb filmje is jól leírható. A *Madeline a mélyben* abszolút középpontjában a címszereplő 16 körüli hiperérzékeny, introvertált kamaszlány áll, aki egy kísérletező kedvű New Jersey-i színjátszó társulat legfiatalabb tagjaként bámulatos könnyedséggel és átéléssel alakul át macskává, teknőssé vagy akár

malaccá, miközben az egyszerű, hétköznapi kommunikáció és önkifejezés komoly kihívás elé állítják. Anyjához fűződő, sérelmekkel és indulatokkal terhess kapcsolata kezdetben a színházi próbákkal párhuzamosan bonyolódik, de a darabot rendező Evangelina egyre többet akar nyilvánvalóan tehetséges lány személyes, „hozott anyagából” az előadásba beépíteni.

A Joe Swanberggel is gyakran együttműködő Decker filmjében ott dolgozik az amerikai *smart cinema*, a *mumblecore* és az új extrémizmus hatása (amire Miranda July jelenléte is utal, aki ezúttal élete első frusztrált-anya szerepében látható). Ennek jegyében mindhárom főszereplő olyan kellemetlen, esendő alak, aki rendre kínos helyzetekbe manőverez magát. A kézikamerával, szelektív fókusszal, nézőponti beállításokkal kaotikussá és érzékvé tett moziban Decker végeredményben a tinédzserélet tipikus kísérőjelenségeit (ébredező szexualitás, szélsősé-

séges érzelmek, unalmasnak és kisszerűnek látott szülő, csalódás kedves emberekben) és a mindannyiunkban ott rejlő állati létformát oltja színházi közegbe és szubjektíválja egészen szélsőségessé, miközben nem marad érzéketlen a faji feszültség, csoportkohézió és possesszív femininitás kérdései iránt sem. A kaosz összetartásában komoly szerep jut a 19 éves Helena Howard vibráló játékanak, aki éppen azt képes megmutatni, amire az eredeti, angol cím utal: Madeline szerepjátékokon keresztül keresett és megtalált, önmagához vezető útját.

Sara Colangelo filmje egy azonos című izraeli produkció feldolgozása, melyet 2014-ben mutattak be. A történet okosan és kíméletlenül megy neki olyan témáknak, mint a dilettantizmus és a lánghelme, az alkotó és a rajongó viszonya, valamint a szépség és a másik ember szeretetének határai. Merészen tárja fel az abúzus sokféle arcát, megmutatja, hogy milyen képlekenyek annak körvonalai, és hogy olykor mennyire nehéz elválasztani a lelkes tehetségfejlesztést a veszélyes mániától. Maggie Gyllenhaal rémálmaink óvónője, aki tökéletesen alakítja a profi szakembert és az eskelős megszállottat. Eszköztára sokrétű, minden rezdülése ezernyi kérdést vet fel. A film ezekben a kérdésekben valójában nem megy el a falig, de erősen játszik a néző szimpátiájával. Még a rendező is beleesik a saját csapdájába, mert érezhetően sajnálja Lisa karakterét, így a feszült cselekményt nem alakítja valódi thrillerré. Amit azonban végig megtart, az azzal kapcsolatos kellemetlen érzés, hogy az átlagos viszonyok milyen könnyedén alakulhatnak csupa jószándékból lidércnyomássá.

BARKÓCZI JANKA

Kezdedben a sorsod ▲

Au bout des doigts – francia, 2018. Rendezte: **Ludovic Bernard**. Írta: **Johanne Bernard** és **Ludovic Bernard**. Kép: **Thomas Hardmeier**. Zene: **Harry Allouche**. Szereplők: **Kristin Scott Thomas** (Grófnő), **Lambert Wilson** (Pierre), **Karidja Touré** (Anna), **Jules Benchetrit** (Mathieu). Gyártó: **Récifilms / Umedia**. Forgalmazó: **Cirko Film**. *Feliratos*. 105 perc.

Ritkaságszámba megy, amikor az alvilági élet összekapcsolásra kerül a zongorajátékkal: Új Hollywoodban ezt tette meg témájául például a Harvey Keitel főszereplésével készült *Ujjak* (1978), amelyből Jacques Audiard készített remake-et 2005-ben (*Halálos szívdobba-*

nás). Ezt a vonalat folytatja az ugyancsak francia **Ludovic Bernard**, aki egy ifjú, huszonéves zongorista östehetséget tesz meg főszereplőnek (Mathieu), aki csonka családban, egy párizsi külvárosban nőtt fel. Kitérés lehetőség nélkül a bűnözést választja a kerületi cimboráival egyetemben, de a főváros zenei konzervatóriumának egyik tanszékvezetője felfigyel rá, amint Bachot játszik az egyik vasútállomás szabadon használható zongoráján. Az önféjű, impulzív fiatalember le akarja rázni a tanszékvezetőt, de végül ő lesz az, aki megmenti a fiút a börtöntől, és közmunkalehetőséget ajánl neki a patinás zenei intézményben az ingyenes zongoraórák mellett. A tanszékvezető mentor-mecénás személyes okokból megszállottan támogatja Mathieu-t, és egy nagy lehetőséget ajánl neki, de a két erőter közl nem egyértelmű, végül melyik győzedelmeskedik: az alvilágba vezető, szuburbániánus pusztulat-rögváló, vagy pedig a komolyzene sikeres karriert ígérő, elit univerzuma.

Az ellentéteket a fénykezeléssel is nyomatékosító munka a nagy döntés megkönnyítése érdekében egy szerelmi szálal is beemel, Mathieu azonban a játékidő végéig vívódik a lehúzó közeg, a berögzült családi minták és az önbizalomhiány miatt. A *Kezdedben a sorsod* egyszerű vonalvezetésű, konzervatív, tiszteességgel levezényelt alkotás, amely csupán a finálé

alkalmával bicsaklik meg a drámai csúcspontok halmaza okán. **Bernard** műve érzékeny, szerfelett optimista személyes portré, amelyben vékony határvonal választja el a tehetség eltérő közlését annak beteljesítésétől.

TESZÁR DÁVID

Én vagyok a vihar ▲

Io sono Tempesta – olasz, 2018. Rendezte: **Daniele Luchetti**. Írta: **Giulia Calenda**, **Sandro Petraglia** és **Daniele Luchetti**. Kép: **Luca Bigazzi**. Szereplők: **Marco Giallini** (Tempesta), **Elio Germano** (Bruno), **Eleonora Danco** (Angela), **Jo Sung** (Dimitrij). Gyártó: **Cattleya / Rai Cinema**. Forgalmazó: **Cinenuovo**. *Feliratos*. 97 perc.

Még 2013-ban történt, hogy **Silvio Berlusconi** ex-miniszterelnököt adócsalás miatt közmunkára ítélték. **Daniele Luchetti**nek, az olasz midcult kismesterének ez adta az ihletet ahhoz, hogy eljuttasson a

gondolattal: mi történne, ha egy, a köznapi valóságtól elszakadt, kiöregedő félben lévő playboy kénytelen lenne a hajléktalanok világában élni egy ideig. Az alaphelyzet és a jellegzetes olasz ízek ellenére az *Én vagyok a vihar* játszódhatna tulajdonképpen bárhol, ahol a szupergazdagok és a társadalom számkivetettjei közt áthatolhatatlan szakadék tátong. A főszereplő, **Numa Tempesta** is típusfigurája a vadkapitalizmusnak, a politikai felvilággal összefonódva intézi kétes befektetéseit, miközben odahaza (vagyis saját luxusszállodájában) két luxusprostitutót osztja meg az ágyát. Érthető, hogy nem különösebben lelkes, amikor a bíróság egy hajléktalanszállóra küldi dolgozni, ahonnan csak akkor szabadulhat, ha kivívja a lakók elismerését.

Az *Én vagyok a vihar* részben oda fut ki, ahová a morális indíttatású nevelődéstörténetek szoktak, kiderül, hogy a cinikus pénzhajhász még nem vetkőzte le teljesen emberi mivoltát, és hogy az *Aranypolgár* elmagányosodott címszereplőjéhez hasonlóan ő is egy gyerekkori traumát hordoz, a megváltás lehetőségét pedig nem a még több pénz, hanem a szeretet hozhatja csak el. **Luchetti** ugyanakkor valós kölcsönhatásként mutatja be a rinocéroszbőrű pénzember és a hajléktalanszálló lakói közti kapcsolatot – megidézve közben a *Biciklitolvajok* apa-fiú párosát –, a nincstelének először

felháborodnak azon, ahogy a férfi az orruk alá döngöli obszcén gazdagságát, majd hagyják magukat korrumpálni általa. Ez a világ a Tempesta-félék világa, ha érvényesülni akarunk benne, akkor meg kell tanulnunk úgy gondolkodni, mint ők – Paolo Sorrentino legutóbbi filmjéhez (*Silvio és a többiek*) hasonlóan az *Én vagyok a vihar* tanmeséjéből is ez a keserű tanulság olvasható ki.

BASKI SÁNDOR

Dogman

Dogman – olasz 2018. Rendezte: **Matteo Garrone**. Írta: **Ugo Chiti**, **Massimo Gaudioso** és **Matteo Garrone**. Kép: **Nicolai Brüel**. Zene: **Michele Braga**. Szereplők: **Marcello Fonte** (Marcello), **Edoardo Pesce** (Simoncino), **Adamo Dionisi** (Franco), **Alida Baldari Calabria** (Alida). Gyártó: **Archimede / Le Pacte / Rai Cinema**. Forgalmazó: **ADS Service**. *Feliratos*. 103 perc.

Matteo Garrone friss rendezése nemcsak rangos nemzetközi díjakat gyűjtött be, de az Oscar-díjért folyó versenyhez is csatlakozott, s az élénk szakmai visszhang annak ellenére megérdemelt, hogy a *Dogman* története – a sárba tiport, kismizmizett átlagember lázadása – unalomig ismert. Marcello, a külvárosi lakónegyedben tengődő, elvált kutyakozmetikus még a bűnbe is követi „gazdáját”, az állatias, züllött Simone-t, és csak akkor kel ki az egész környéket terrorizáló szociopata ellen, amikor már becsülete és egzisztenciája is oda. Hősünk Stockholm-szindrómás szolgálélek: nem csupán egy sajátos, kortalan embertípust jelképez, de a huszadi század tekintélyelvű rendszereit kiszolgáló tömegmorált is megtestesíti. Az embert és kutyát rokonító, kisést túlzottan direkt metaforák is a *Dogman* eme példázatszerű, általános érvényét csúcscsúsított ki, Garrone pedig annak ellenére sem vállalkozik tár-

sadalmi mélyanalízisre, hogy voltaképp Itália éjsztét szívébe vezet. Marcello és barátai ott-hona múltba süllyedt, holdbéli táj: holt betonszörnyetegek magasodnak a kietlen homok-sivatagban. A civilizáció és a vadon ütközőzónájában járunk tehát, de a western már csak a zsarnok és a kisközösség konfliktusa miatt is fontos hívószó.

Aligha feledhetők a *Dogman* napszítta, ólomszürke képei, vagy épp az eső utáni pocsoljatengerben kutyákat sétáltató Marcello lassan távolodó sziluettje. A plánszervezés érdekes kettősséget mutat: az érzelmileg felszabadult, örömteli pillanatokat – például a főhős és kislánya kalandjait – rendre féltávoli képkivágatban vagy kistotálban látjuk, míg a tragikus fordulópontokat Marcello arcközelije jelzik. Fonte végtelenbe vesző, riadt tekintete, lényének szikársága és esetlensége a *Dogman* legnagyobb erénye. A mélyről jött amatőr színész nem is klasz-szikus értelemben vett játékot produkál, hanem saját lényéből hasít ki egy darabot a felvevőgép számára – és a nézők nagy örömére.

KOVÁCS PATRIK

A 64-es betegnapló

Journal 64 – dán, 2018. Rendezte: **Christopher Boe**. Írta: **Jussi Adler-Olsen** regényből **Nikolaj Arceļ, Mikkel Norgaard**. Kép: **Jacob Moller**. Zene: **Anthony Lledo** és **Mikkel Malthe**. Szereplők: **Nikolaj Lie Kaas** (Carl),

Fares Fares (Assad), **Nicolas Bro** (Brandt), **Anders Hove** (Wad), **Soren Pilmark** (Marcus). Gyártó: **Zentropa Entertainment / Film i Väst**. Forgalmazó: **Vertigo Média**. *Feliratos*. 119 perc.

AQ-ügyosztály soron következő, negyedik része sem hangulatában, sem minőségében nem hoz új lendületet a dán krimisorozatba. Hiába a rendezőváltás, a *Rekonstrukció*val nagy sikerrel debütáló **Christoffer Boe** sem elegendő a minőség-beli előrelépéshez a kliséktől hemzsegő zsánerkrimiben. A széria első darabjában, a 2013-as *Nyomtalanul*ban még tetten érhető spröd, rideg hangulat minden epizóddal egyre tompul (*Fácángyilkosok*, *Palackposta*), miközben a nyomozó páros közti szócsatákat egyre több humorral próbálják feldobni, ami azonban kevésbé sikerül.

Holott **Jussi Adler-Olsen**, dán bestselleríró megoldatlan gyilkosságokat felgöngyölítő Q-sorozatának negyedik regénye akár fordultatos cselek-

ményt is ígérhet: egy koppenhágai lakás befalazott szobájában talált mumifikálódott holttestek rejtélyes asztaltársasága adja apropóját az újabb nyomozásnak. A tettes és a gondosan elhelyezett holttestek mellől hiányzó utolsó áldozat után kutatva a szálak a két detektívet, a még mindig alkoholproblémákkal küzdő, konok **Carl Mørk**ot és az áthelyezés előtt álló, finomlelkű **Assad**ot, valamint az immár egyenrangú társsá előlépő asszisztensüket, **Rose-t** **Sprogø** szigetére vezetik, ahol több évtizeden keresztül kényszerabortuszokat és sterilizációkat végeztek a családalomból ilyen-olyan ürüggyel kivetett lányokon. A krimisorozat toposzait tovább vivő 64-es *betegnapló* stábja mindent megtesz, hogy a dán nézőre-kordot sikerrel megdöntse és emellett a nemzetközi piacon is megállja a helyét. Egy ügyes iparosmunkával kivitelezett, közepesen izgalmas krimi kapunk, néhány jó helyen elcsat-tanó poénal.

PÁZÁR SAROLTA

Creed II.

Creed II – amerikai, 2018. Rendezte: **Steven Caple Jr.** Írta: **Juel Taylor** és **Sylvester Stallone**. Kép: **Kramer Morgenthau**. Zene: **Ludwig Göransson**. Szereplők: **Michael B. Jordan** (Adonis), **Sylvester Stallone** (Rocky), **Tessa Thompson** (Bianca), **Florian Munteanu** (Viktor), **Dolph Lundgren** (Drago). Gyártó: **New Line Cinema / MGM**. Forgalmazó: **Fórum Hungary**. Szinkronizált. 130 perc.

Míg a három éve bemutatott *Creed* a Rocky-franchise feketékre hangolt és sötétre színezett *spin-offja* volt a Stallone-sikersorozat egyik központi alakját jelentő Apollo Creed önálló bokszkarriert indító fiáról, addig az idej *sequel* (bravúros piaci mesterhármasként) egyszerre *remake*-nek is tekinthető – méghozzá a széria legnagyobb gyomrosát jelentő *Rocky IV.* felturbózásával. A tétek négyzetesen nőttek: az ifjú Adonis nem csak magánéleti fronton kerül szembe páros csapással (megkettőzve a szerelmét sújtó süketség motívumát), de Dragoék Dupla Dinamitjával is meg kell küzdenie: Ivannal, mint apja halálának múltbeli kísértetével és Viktorral, aki a ringben akarja kiverni belőle a bajnoki címet, egyszer Amerikában, egyszer Moszkvában.

Ha mindehhez hozzáadunk még egy súlyos bordasérülést és egy dühös szakítást a bűntudat sújtotta edzőbával, valamint egy fiának hátat fordító anyát és egy megkeseredett zsarnoki apát, már kétség sem férhet hozzá, hogy az 1985-ös kultdarab bűnös örömei helyett a kortárs küzdősportmelodráma újabb veretes darabját üdvözölhetjük a *Creed* 2-ben. A Stallone-Caple páros nem csak megduplázza, de érzelmesebbre is dúsítja az alapmű motívumait, míg nem a finálé egyszerre lesz a főhős kétes

értékű diadala (a *Rocky*-filmekben eddig példátlan húzással) és az antagonistája könnyes tragédiája. Az idej Rocky-opusztól ne várjunk hát mókás robotkormonát, gyerekcsaj-poénokat, James Brown-koncertparádét, Brigitte Nielsen-combokot és állva tapsoló Putyint (persze a párhuzamos edzés-montázs popslágerrel és háztáji erőgépekkel nem maradhatott ki) – a végeredmény egy kissé túlbeszélt, tíz zsebkezdős bokszdráma, minden menetben egy jól irányzott ütéssel szívójáékra.

VARRÓ ATTILA

Tranzit

Tranzit – német, 2018. Rendezte: Christian Petzold. Írta: Anna Seghers regényéből Christian Petzold. Kép: Hans Fromm. Zene: Stefan Will. Szereplők: Franz Rogowski (Georg), Paula Beer (Marie), Godehard Giese (Ri-

chard), Lilien Batman (Driss), Maryam Zaree (Melissa). Gyártó: Schramm Film / ZDF-Arte. Forgalmazó: Vertigo Media. *Feliratos.* 141 perc.

Mint arra számos kortárs film (*Tűz a tengeren, Aleppo a végsőkig, Dheepan, Az állampolgár, Jupiter holdja, Sötétben*) mellett Christian Petzold allegorikus disztópiája, a *Tranzit* is figyelmeztet, egyes országok vezetői vagy szervezeti a menekültválságot félrekomunikálják, melynek egyenes ági következménye az idegengyűlölet vagy a fennálló rend fasizálódása. Petzold műve egyfelől a rendező „szerelem elnyomó rendszerek idejében”-trilógiájának (*Barbara, Phoenix bár*) záró darabja, másfelől a híres német író, Anna Seghers azonos című, önéletrajzi ihletésű 1944-es regényének kreatív feldolgozása. A *Tranzit* a második világháborús regénynek csupán az alapvázát tartja meg, ám felismerhetően modern közegben, egy riasztó közeljövőben játszódik a fasisztoid francia rendőrállamból Marseilles-en keresztül Mexikó felé menekülő Georg története.

A *Tranzit* Petzold eddigi munkásságához híven nem klasszikus kalandfilm, inkább Michelangelo Antonioni *Foglalkozása riportéréhez* hasonlítható. Műtán Georg Marseilles-ben felveszi egy halott férfi identitását, Petzold műve a menekültléti átmeneti krízisállapotát kezdi

el vizsgálni Georg és más szereplők kapcsolatán keresztül. Akinek nincs papírja, vagy legalábbis bizonytalan az identitása, az a migránsokkal szemben ellenséges rendszer kiszolgáltatottja. És azért is fontos, hogy az író-rezező Anna Seghers regényét modern közegbe helyezte, mert így még nyilvánvalóbb a párhuzam a náci paranoid diktatúrája és a kortárs európai rendőri brutalitás között (elég csak a közelmúltbeli francia tüntetések kezelésére gondolni). Ám amennyire Petzold jól kidolgozta az allegóriát, annyira elnagyolja Georg és a férjét kereső Marie között túl hirtelen kibontakozó szerelmi szálát, ami miatt a *Tranzit* utolsó harmada ellaposodik, így a lezárásból is hiányzik a katarzis.

BENKE ATTILA

Robin Hood

Robin Hood – amerikai-brit, 2018. Rendezte: Otto Bathurst. Írta: Ben Chandler és David James Kelly. Kép: George Steel. Zene: Joseph Trapanese. Szereplők: Taron Egerton (Robin), Jamie Foxx (Little John), Eve Hewson (Marian), Ben Mendelsohn (Sheriff), Tim Minchin (Tuck barát). Gyártó: Summit Entertainment / Thunder Road Films. Forgalmazó: Freeman Film. *Szinkronizált.* 116 perc.

Nyilvánvaló volt, hogy a heveny szuperhős-fertőzés előbb-utóbb az angol-

szász folklór legismertebb alakját is legyűri. Hiába telt el csupán nyolc esztendő a Robin Hood-legendát utolsó komolyabb leporolása óta, az egyetemes kultúrkinccs újracsomagolása azóta szintet lépett. A szisztematikus fosztogatást így a sherwoodi erdő sem úszhatta meg sokáig. Az alkotók becsületére legyen mondva, igen merész koncepcióval vágtak a nem éppen hálás feladatba és megpróbálták marvesíteni a csontig rágott sztorit.

Ahelyett azonban, hogy a csuklyás igazságosztót simán egy párhuzamos univerzum mai betondzsungelébe helyezték volna, a középkori történelmi körítést turbózták fel, szó szerint észvesztően túltolva. Mintha Baz Luhrmann historikus vizuálorgiáit Zack Snyder és Michael Bay pusztító gátlástalanságával háziasítanánk, a folyamatosan támadó látvány minden létező logikának ellentmond. Igaz, csírájában néhol felfedezhető a szándék, a Nolan-féle Batman occupy-mozgalmak nyomvonalát követve a film ugyanis az aktuális politikai örületre is reagálna. Kimondottan találó például az államkasszát saját perselyként kezelő vezető cinikus migránsozása, de ezek az apróságok inkább a kötelező párbeszéd a szuperlassításos CGI-akciópornóban. A sorozatlövő gépfegyver-íjak látványa vagy a fából tákolt

bányakomplexum-beli üldözés az agyunkon átűbörögve más szereveinket veszik célba, a dramaturgiai katasztrófa a lepletlen szegénytelensége miatt valamelyest mégis szórakoztató. Ehhez persze nekünk is úgy kell viszonyulnunk a filmhez, ahogy a Nottingham bíróját megformáló Ben Mendelsohn tette, aki önfeledten adta át magát a „korlátozott minőség” bűnös élvezetének. Az intenzív látszat totális értelmetlenségéből valami bizarr esztétikai minőség születik, ami nemcsak a trashfilm szíveket dobogtathatja meg, de korlenyomatnak sem utolsó.

HUBER ZOLTÁN

Úrdongó

Bumblebee – amerikai, 2018. Rendezte: **Travis Knight**. Írta: **Christina Hodson**. Kép: **Enrique Chediak**. Zene: **Dario Marianelli**. Szereplők: **Hailee Steinfeld** (Charlie), **John Cena** (Burns), **Jorge Lendeborg** (Memo), **John Ortiz** (Powell), **Jason Drucker** (Otis). Gyártó: **Di Bonaventura / Tencent Pictures**. Forgalmazó: **UIP-Duna Film**. Szinkronizált. 114 perc.

Talán nem túlzás azt állítani, hogy az immár tizenegy éves *Transformers*-sorozat darabjai a kortárs hollywoodi filmgyártás emblémáivá lettek: az attrakciós esztétikát túlpörgető dömpingmozik kristálytisztán visszatükrözik a posztklasszikus stúdiófilmek minden narra-

tív logikát nélkülöző úthengerét. Michael Bay pályafutásának mintegy esztétikai (avagy szerzői) összegzéseként is működnek az óriásrobotos filmek: a széria utolsó darabjában (*Az utolsó lovag*) olyan méreteket öltött, hogy lényegében a látványorgia a filmet átbillentette az avantgárd és a camp izgalmas keresztmetszeti területére. Valószínűleg a producerek is megéreztek Bay esztétikájának folytathatatlanságát – viszont a hollywoodi ipari logika nem engedheti meg a tarrbéli elhallgatás gesztusát, Bay inkább egy időre letette a karmesteri pálcát. A kisebb tétellel bíró *spin-off*-hoz egy viszonylag kezdő, ám bizonyított animációs rendezőt, Travis Knight-ot (*Kubo és a varázshurok*) kérte fel, aki a konzervatívabb stílushoz terelte vissza a sorozatot.

Az *Úrdongó* lényegében a *Transformers*-univerzum jópofa mellékszereplőjének eredettörténetét meséli el – hogyan alakult ki a néma (vagyis egész pontosan slágerek fragmentumaival kommunikáló) sárga sportkocsi nem túl összetett karaktere. Az alkotók nem túl eredeti, de kétségtelenül jól működő módon ültek fel a nyolcvanas éveket visszasíró retróhullám tajtékaira: az *Úrdongó* többek között az *E.T.*, a *Starman* és a *Rövidzárlat* zsánereit használja, vagyis egy jóra való földönkívüli óriásrobot és egy magányos tinédzser-

lány barátságát és a kötelező antagonistá felnőttekkel (plussz gonosz robotokkal) való küzdelmét meséli el. Igazi posztmodern filmként már nem csak megidézi a nyolcvanas éveket, hanem igazi átalakuló művészként újra is játssza annak stílusát és tempóját is. Ez az ismerős konzervativizmus viszont most kimondottan jól tett a *Transformers*-világnak.

LICHTER PÉTER

Pókember – Irány a pókverzum

Spiderman – Into the Spiderverse. Rendezte: **Bob Persichetti**, **Rodney Rothman** és **Peter Ramsey**. Írta: **Phil Lord** és **Rodney Rothman**. Zene: **Daniel Pemberton**. Gyártó: **Columbia Pictures / Marvel Entertainment**. Forgalmazó: **InterCom**. Szinkronizált. 117 perc.

Pókember történetében az utóbbi évek legfontosabb fejleménye az volt, hogy az újraindított *Ultimate Spider-Man* sorozatban egy fekete apától és *latina* anyától született, vagyis az Egyesült Államok két legnagyobb kisebbségét egyszerre reprezentáló fiú, Miles Morales húzta magára a jelmezt. Sőt, Brian Michael Bendis író zseniális ötlettel a rajongásig szeretett nagybácsit tette meg Miles első főellenségének és a minden szuperhős eredettörténetében kulcsfontosságú óstrauma forrásának.

Élőszereplős feldolgozás még nem, de az idei animációs Pókember-film már kölcsön is vette a ragyogó alaphelyzetet, amelyet a szuperhős-adaptációs stratégiákra jellemző megalomániával egyből össze is keverték a néhány éve megjelent, rossz emlékű *Spider-Verse* történet elemeivel. Vagyis a pókképességeire frissen szert tett Miles rögtön összefut egy rakás, másik dimenzióból érkező Pókemberrel, akik véletlenül kötöttek ki pont ebben a Brooklynban a sok közül, és nagyon szeretnének hazajutni. Annál nagyobb meglepetés, hogy a keszkesza expozícióból épékláb és szellemes történetet bontanak ki az alkotók. Közülük *A LEGO-kaland* révén ismert Phil Lord keze nyoma érezhető igazán a remek ütemben szállított, önreflektív poénokon, de ezeknél lényegesebb, hogy Miles karaktere minden tekintetben hitelesebb kamaszfiú, mint a Raimi- vagy Webb-féle Pókember-filmek túlkoros sztárjai. Az *Irány a Pókverzum* önfeledt és szípkázó két órájában csak az elügyetlenkedett animációs forma miatt van okunk bosszankodni. Az is fantáziadúsnak mondható, mivel a közelképek raszteres hatású felületei a képregényes színezésre rimelnek, a különféle Pókembereknek pedig önálló vizuális környezet dukál. Ám a különböző tónusú, vibráló

hátterek, valamint a térhatás szemfájdító sajátosságai miatt végül kioltják egymást az ötletek, inkább bazári és farszto marad a látványvilág.

KRÁNICZ BENCE

A Grincs

The Grinch – amerikai, 2018. Rendezte: **Scott Mosier** és **Yarrow Cheney**. Írta: **Michael LeSieur** és **Tommy Swerdlow**. Zene: **Danny Elfman**. Gyártó: **Universal Pictures / Illumination**. Forgalmazó: **UIP-Duna Film**. Szinkronizált. 86 perc.

Reszketetek, betör ő: fekete karácsonyok eszelősei, szellemes karácsonyok kísértetei és karácsonyi lidércnyomások „Mikorátsai” mellett a zöld szőrnök a legesélyesebb pályázó a legnagyobb ünneprontó kétes értékű címére. Kollégái közül a Télapó jelmezét magára

öltő hórihorgas csontvázhoz, Jack Skellingtonhoz áll a legközelebb a Grincs névre keresztelt mesefigura: a Dr. Seuss (Theodor Geisel) képzeletéből előpattant leleményes bajkeverő elhatározza, hogy a szomszédos kistelepülés, Kifalva jóságos-tündibüdi lakóit megfosztja szeretett ünnepüktől és ellopja tőlük a karácsonyt. A hegyormon élő magányos mérgezsákat végsőkéig hűségesebe és rövid ideig egy pufók rénszarvas szolgálja galád tervének megvalósításában, ám a Grincs – a nézőkkel ellentétben – nem számol a tiszta gyermeki szeretet és a közösség összetartása révén feltörő nemes érzelmekkel, amelyek még az ő szívét is meglágyítják (pontosabban méretének többszörösére növelik).

Az elsősorban a *Gru*-szériáról nevezetes Illumination stúdió

nem először mutat be egészestés számítógépes animációt Dr. Seuss-mese alapján: a hat évvel ezelőtt készült *Lorax* ma már talán csak az animáció megszallottjai emlékeznek, s vélelmezhetően új filmjük, *A Grincs* sem fog sokkal maradandóbb nyomot hagyni maga után. Főszereplőjének magán-számaiból, még inkább kutyájával közös jeleneteiből és az epizodista rénszarvasra épülő gegekből pompás kisfilmlet lehetne összevágni, frappánsak a szójátékok, tetszetősek a földet-egyet bejáró virtuális kameramozgások, s megkapó a mézeskalácsszerű mesevilág megmintázása is – mindez azonban kevés a teljes játékidő megtöltésére. A ritmus egyenetlen, az üresjáratok sokasodnak, a néző érdeklődése fogyatkozik – nem véletlen, hogy a Dr. Seuss-mese klasszikussá vált animációs feldolgozása, Chuck Jones 1966-os rajzfilmje mindössze 25 perces.

VARGA ZOLTÁN

Mary Poppins visszatér

Mary Poppins Returns – amerikai, 2018. Rendezte: **Rob Marshall**. Írta: **David Macgee**. Kép: **Dion Beebe**. Zene: **Marc Shaiman**. Szereplők: **Emily Blunt** (Mary Poppins), **Lin-Manuel Miranda** (Jack), **Ben Whishaw** (Banks), **Emily Mortimer** (Jane), **Pixie Davis** (Annabel), **Colin Firth** (William), **Meryl Streep** (Topsy). Gyártó: **Walt Disney Studios**. Forgalmazó: **Fórum Hungary**. Szinkronizált. 130 perc.

A mikor a Disney kitalálta, ahogy megcsinálja az 1964-es *Mary Poppins* folytatását, 54 évnnyi távolságot kellett áthidalnia. A *Banks úr megmentésében* (2013) már feldolgozták, milyen vérmes vitákat folytatott Mary Poppins „szülőanyja”, P. L. Travers és Walt Disney, mire leforgatták a musicalverziót, ami színes látványvilágával és zenéjével meg is hódította a korabeli közönséget. A *Mary Poppins visszatér* azonban leginkább egy Broadway-showra hasonlít: míg legjobb pillanatai a 60-70-es évekbeli Disney-rajzfilmeket idézik, a rosszabb jelenetek mesterkélt teatralitása, a dramaturgiát felhabosító epizódok mögött felsejlik a 2014-es *Vadregény*. Nem is csoda, hiszen a Rob Marshall, John DeLuca, Marc E. Platt triót éppen ez utóbbi – egyébként Broadway-darab – adaptációja után bízta meg a Disney a *Mary Poppins 2.* elkészítésével.

A történet szerint a varázsdadust huszonöt évvel később a keleti szél ismét Londonba sodorja, hogy segítsen a Bankseken. A felnőtt Michael ugyanis elhunyt feleségét gyászolja, és közben észre sem veszi, hogy a gondoskodó szülőszerepbe kényszerülő csemetéi kihagyják a gyerekkorukat. Bár a folytatás a *Mary Poppins*-regények elemeiből inspirálódott, és a fő konfliktus terén eltér a klasszikus előd-

től, hamar világos lesz, hogy szolgálai másolatról van szó. A szerkezet tükrözi a figurákat és a kulcsjeleneteket, csak például kéményseprők helyett most lámpagyújtogatók szórakoztatnak. Még az első film sztárja, Dick Van Dyke is feltűnik egy összekacsintó csavarral. Fél évszázadot viszont nem lehet pusztán másolással áthidalni: a próbálkozás a folytatás kárára sül el, ami így negédes, nehézkes és ódivatú lett. Ha valamért mégis megérte leforgatni ezt a filmet, az a vegyes, élő és rajzolt karaktereket is szerepeltető jelenetsor, ami Wolfgang Reitherman rendező rajzfilmjeinek vizuális stílusát emeli át (*Csipkerózsika*, *Robin Hood*, *Százegety kiskutyája*). Jót tenne a Disneynek újra ez a minőség rajzos irány.

SÁNDOR ANNA

Aquaman

Aquaman – amerikai, 2018. Rendezte: James Wan. Írta: David Leslie Johnson-McGoldrick és Will Beall. Kép: Don Burgess. Zene: Rupert Gregson-Williams. Szereplők: Jason Momoa (Aquaman), Amber Heard (Mera), Willem Dafoe (Vulko), Patrick Wilson (Orm), Dolph Lundgren (Nereus), Nicole Kidman (Atlanna). Gyártó: Warner Bros / DC Films / The Safran Company. Forgalmazó: InterCom. Szinkronizált. 143 perc.

Egy ambíciózusabb szuperhős franchise-darabnak a mai túltermelés korában két, egymással ellentétes erőhatás eredője alatt kell kikövécsöldnie: a mű egyfelől kiszámítható összetevők halmaza kell legyen, akár a gyorséttermi hamburger, másfelől darabról darabra ki kell izzadni valamiféle termékmegkülönböztető truvájt a történetnek, épp csak annyit, hogy a formulát minimálisan feldobva becsábítsa a közönség kevésbé elkötelezett részét is. Fárasztó kihívás lehet ez az n+1-edik, laborkísérletben mutálódtott nagyvárosi srác esetében, a telepata atlantiszi első saját fellépése azonban mégiscsak az egyszerűbb feladványok közé tartozott – utóvégre kit ne izgatna a *Nemo kapitány* összeboronálása *A Gyűrűk Urával*, ahol cápákon lovagló, steampunk-páncélos

alakok csapnak össze tenger-alattjárókkal és gigantikus víziszörnyekkel.

A gond csak az, hogy az alkotók innentől boldogan el is engedték a többi problémát, a végeredmény pedig hasonló szindrómában szenved, mint anno a *Tron: Örökség* – hiába a már-már absztrakt filmként élvezhető, a giccsfaktorral együtt is elragadó szekvenciák, ha a viláépítési ambíciók megrekednek a póre vizualitás szintjén; efelett marad egy betonközepes iparosmunka a két világ között helyét kereső főhőssel, gyengén exponált mellékszereplőkkel, sótlan kincsadászattal és némi félszívvel elmormolt ököüzenettel. A humor persze mindig segít, és a komor indítást követően irányt váltó DC a *Wonder Woman*-re és a Whedon által kezelésbe vett *Az Igazság Ligájára* rálicitálva ezúttal még tovább tolja a matinéhangulatot, de a föld-víz konverzióból kinyerhető képi és narratív gegek egy idő után csak elfogynak, a hordómellű zsvány és tűzről pattant sidekickjének *A smaragd románcára* hajazni igyekvő párosa pedig konzervpoénokat dobál, amelyek inkább félmosolyt indukálnak a hosszúra nyúló játékidő alatt magát a kelleténél többször is hidratáló nézőben.

ANDORKA GYÖRGY

